

Program pracy z dzieckiem zdolnym w wieku 3 – 6 lat

*„...mów dziecku, że jest dobre,
że może, że potrafi...”*

J. Korczak

Autor: mgr Barbara Kuźniewska

Każde dziecko jest zdolne, każde inaczej, fascynująco. Są dzieci, które uwielbiają różnego rodzaju łamigłówki, zagadki, labirynty czy w końcu te, które malują, tańczą, śpiewają bądź zastanawiają się nad problemami współczesnego świata i o nie pytają.

Już w wieku przedszkolnym możemy zaobserwować wyraźne sygnały świadczące o ponadprzeciętnych możliwościach niektórych dzieci. Najbardziej widoczna różnicą charakteryzującą dzieci zdolne od pozostałych dzieci jest łatwość skupienia się przez dłuższy czas nad danym problemem a także pewna skłonność do introwersji, zdolności przywódcze, zdolności do wytężonej pracy, wytrwałość w uczeniu się, pewność siebie i wysoka samoocena, rozumowanie logiczne, abstrakcyjnie wysoki poziom rozumienia treści i dostrzegania zależności między jej elementami, duża ciekawość, szerokie zainteresowanie, duża zdolność obserwacji, bogaty słownik, uzdolnienia matematyczne, muzyczne, plastyczne, umiejętność wczesnego czytania i pisanie, zdolności analizowania i syntetyzowania, łatwość zapamiętywania i odtwarzania danego materiału, zdolność skojarzeń, dążenie do odkryć a także zdolności literackie, teatralne.

Oto charakterystyczne cechy dzieci zdolnych:

- Jest bystrym obserwatorem szybko podchwytyjącym nowe rzeczy;
- Potrafi wykonywać zadania umysłowe z przyjemnością;
- Używa poprawnie wielu słów;
- Zadaje dużo pytań;
- Potrafi szybko i dobrze się uczyć;
- Ma oryginalne pomysły;
- Ma dobrą pamięć;
- Skupia swoją uwagę na tym, co mu się pokazuje nowego;
- Lubi czytać;
- Przewodzi w grach z innymi dziećmi;
- Ma pomysły na zabawę, gdy bawi się z innymi;
- Spędza dużo czasu na malowaniu, lepieniu...;
- Ma dobre wyczucie perspektywy i szczegółu, gdy rysuje;
- Rysuje oryginalne rysunki, które nie przypominają prób innych dzieci;
- Lubi oglądać obrazy i komentować je;

- Ma dobre wyczucie rytmu i lubi poruszać się w takt melodii;
- Ma dobrą koordynację ruchów;
- Posługuje się ekspresywnymi ruchami ciała dla okazania nastroju, emocji;
- Lubi wystukiwać rytm, gdy gra muzyka;
- Jasno wyraża koncepcje w mowie;
- Wcześnie zaczyna czytać;
- Lubi rozwiązywać zadania liczbowe;
- Pragnie poznać przyczynę zjawisk;
- Jest manualnie zręczny i potrafi manipulować niewielkimi przedmiotami;
- Bardzo pochłaniają je rzeczy, wobec których wykazuje zainteresowanie;
- Często eksperymentuje z nowymi rzeczami;
- Woli samodzielnie rozwiązywać problemy;
- Jest bardzo pomysłowy w znajdowaniu odpowiedzi i nowych sposobów robienia czegoś;
- Jest ożywiony, gdy rozwiązuje problem bądź dokonuje jakiegoś odkrycia;
- Samo podaje pomysły nowych zadań, nie polega na innych przez cały czas;
- Ma bujną, bogatą wyobraźnię i tworzy świat fantazji;
- Jest pewny siebie, jeśli chodzi o jego umiejętności rozwiązywania nowego problemu;
- Jest zawsze skory do odkrywania nowego otoczenia;
- Wymyśla ciekawe opowiadania i lubi je opowiadać;
- Przejawia zamiłowanie do zabaw językowych, gier słownych;
- Niegrzecznie zachowuje się zwłaszcza w chwilach znudzenia lub sfrustrowania;
- Brak cierpliwości wobec rówieśników wolniej kojarzących fakty.

Jednocześnie:

- Może mieć trudności w przystosowaniu się do grupy (*potrzeba rywalizacji, imponowania, dominacji*)
- Jest często uznawane za zarozumiałe;
- Bywa, że lekceważy rówieśników, nauczyciela lub jego zdanie;
- Prezentuje egocentryzm, koncentrację na sobie.

Rozwinięcie zdolności zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami i możliwościami wymaga stworzenia specjalnych warunków oraz dodatkowego zainteresowania ze strony nauczycieli.

„Program pracy z dzieckiem zdolnym w wieku 3-6 lat” został opracowany dla dziecka wykazującego zdolności ogólne związane z matematyką i przyswajaniem umiejętności czytania oraz zdolności kierunkowe w sferze plastyczno-muzycznej.

Cele programu:

1. Stwarzanie warunków do odkrywania, eksperymentowania, poznawania, działania, przeżywania w różnych formach.
2. Kształtowanie u dzieci wiary we własne siły.
3. Rozbudzanie ciekawości poznawczej, twórczego działania oraz samodzielności.
4. Rozwijanie u dziecka możliwości umysłowych oraz szczegółowych uzdolnień do uczenia się matematyki.
5. Tworzenie warunków, w których dziecko rozwija nabyte doświadczenia, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności czytania.
6. Stwarzanie sytuacji doskonalących zdolności kojarzenia, logicznego, twórczego i oryginalnego myślenia.
7. Kształtowanie i rozwijanie ekspresji, twórczej postawy, wrażliwości na piękno, wrażliwości estetycznej, pomysłowości, wyobraźni plastycznej i muzycznej.

Zasady prowadzenia zabaw, zajęć z dzieckiem zdolnym:

- „każdy pomysł jest dobry”,
- akceptacja wszystkich uczestników, podkreślenie oryginalnych pomysłów,
- niestosowanie destruktywnej krytyki,
- staranie się, by dzieci były wobec siebie tolerancyjne,
- nie obawiały się swojej inności, nie okazywały postaw rywalizujących.

Wiek przedszkolny to okres, w którym ujawniają się różne uzdolnienia. Należy je jak najwcześniej rozpoznać i rozpocząć pracę nad ich rozwijaniem.

Zdolności mogą przejawiać się w różnych dziedzinach działalności. Najwcześniej pojawiają się zdolności matematyczne i artystyczne, zwłaszcza muzyczne i plastyczne.

Sfera plastyczna

Indywidualna praca z dzieckiem:

- rysowanie świecą, pastelami;
- wykonywanie prac ze sznurków, materiałów przyrodniczych;
- kalkomania – witraże;
- wykonywanie prac przestrzennych;
- rzeźbienie z masy solnej, papierowej;
- wykonywanie kukiełek, masek, pacynek;
- technika kolażu.
- lepienie z masy papierowej, solnej i gliny;
- malowanie na płótnie, folii;
- technika origami .

Sfera muzyczna

Indywidualne rozwijanie uzdolnień muzycznych dzieci:

- Rozwijanie walorów głosowych poprzez rytmiczne recytowanie tekstów, tworzenie melodii do rymowanek, naukę piosenek prezentowanych na różnych uroczystościach;
- Tworzenie instrumentów niekonwencjonalnych;
- Akompaniowanie do piosenek z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych i niekonwencjonalnych;
- Słuchanie fragmentów muzyki klasycznej, ludowej, regionalnej i wyrażanie swoich uczuć w formie:
 - plastycznej (np. malowanie farbą klejową do muzyki przy pomocy dłoni, palców, malowanie mokre na mokre),
 - ruchowej (taniec twórczy z wykorzystaniem chust, szarf,
 - tańce integracyjne z wykorzystaniem propozycji pedagogiki zabawy , udział w konkursach, przeglądach, uroczystościach przedszkolnych.

Sfera czytelnicza

Indywidualne rozwijanie uzdolnień dzieci:

- zabawy z wizytówkami,
- globalne czytanie nazw przedmiotów z najbliższego otoczenia np.: (*zabawki, meble, sprzęt*),
- odczytywanie tekstów obrazkowo – wyrazowych,
- czytanie tekstów i fragmentów książek zaproponowanych przez nauczyciela (*bajek, czasopism*),
- w czytaniu posługiwanie się melodią, akcentem i rytmem mowy,
- czytanie ze zrozumieniem,
- czytanie z podziałem na role,
- korzystanie z encyklopedii,
- rozpoznawanie takich form wypowiedzi piśmiennych jak: opowiadanie, baśń, legenda,
- próby układania rymowanek, wierszy,
- poznawanie twórczości wybranych pisarzy oraz poetów dziecięcych np.: J. Tuwim, J. Brzechwa, J. H. Andersen,
- wykorzystywanie zdolności dzieci w zajęciach zorganizowanych np.: odczytywanie haseł krzyżówek, instrukcji, napisów do obrazków, listów,
- wykorzystywanie zdolności dzieci na imprezach i przedszkolnych uroczystościach.

Sfera matematyczna

- orientowanie się w schemacie własnego ciała;
- liczenie bez ograniczenia;
- klasyfikowanie przedmiotów z zastosowaniem różnych cech;
- wykonywanie praktycznych czynności dodawania i odejmowania w pamięci;
- stosowanie działań matematycznych z przekraczaniem progu dziesiętkowego;
- układanie treści zadań tekstowych do działań matematycznych;
- układanie kompozycji z figur geometrycznych;

- wykonywanie figur geometrycznych przestrzennych z kartonu z zastosowaniem gotowego szablonu;
- posługiwanie się pieniędzmi, zapoznanie z walutą krajów (*euro*);
- poznanie jednostek miary (metr, centymetr, milimetr) i wagi (*kg*, dag, g);
- odczytywanie na zegarze tarczowym pełnych godzin i rozumienie oraz odczuwanie krótkich odcinków czasowych np.: co można zrobić w czasie 5 min., 10 min., a co w czasie 1 godz.

